

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทอผ้าไทยลือลวดลายแบบดั้งเดิม กรณีศึกษา ลายผ้าห่มดำก๊าว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา และเพื่อหาแนวทางอนุรักษ์กระบวนการทอผ้าไทยลือลวดลายแบบดั้งเดิม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทอผ้าไทยลือลวดลายแบบดั้งเดิม ผู้อาวุโสที่เป็นชาวไทยลือและเป็นคนในชุมชนไทยลือมาตั้งแต่กำเนิด ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารการศึกษาในท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสังเกต จำนวน 1 ชุด และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการนำข้อมูลที่ได้ จากการสังเกตและการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่จำแนกตามวัตถุประสงค์แล้วจึงนำเสนอหามาเขียนในเชิงพรรณนา ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. กระบวนการทอผ้าไทยลือลวดลายแบบดั้งเดิม

การทอผ้าห่มลายดำก๊าวของชาวไทยลือ พบว่าได้มีการใช้วัสดุที่ทำมาจากธรรมชาติทั้งหมด ได้แก่ ฝ้ายดิบซึ่งเป็นวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการทำเป็นเส้นด้าย นอกจากนี้ยังประกอบด้วยวัสดุที่ใช้สำหรับการย้อมสี เช่น ดอกไม้ ใบไม้ เปลือกไม้ และรากไม้ เป็นต้น ซึ่งเมื่อนำวัสดุเหล่านี้ไปผ่านกระบวนการย้อมสีแล้วจะทำให้เส้นด้ายมีสีสันท่าง ๆ ตามที่ต้องการ

ส่วนเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการทอผ้าห่มลายดำก๊าว ได้แก่ “กี่ทอผ้า” ซึ่งนับได้ว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่เป็นภูมิปัญญาของชาวไทยลือที่มีการสืบทอดกันมาแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน กี่ทอผ้าทำมาจากการนำไม้ที่ได้รับการออกแบบและทำให้มีลักษณะรูปร่างรวมถึงมีขนาดแตกต่างกันมาประกอบเข้าไว้ด้วยกัน ทำให้ได้กี่ทอผ้าที่มีโครงสร้างแข็งแรงและมีกลไกต่าง ๆ เพื่อใช้สำหรับการทอผ้าให้ได้ลวดลายตามที่ต้องการ

สำหรับกระบวนการทอผ้าห่มลายดำก๊าวนั้น พบว่าเริ่มต้นจากการนำดอกฝ้ายมาผ่านกระบวนการทำความสะอาดเป็นลำดับแรก ต่อจากนั้นจึงนำดอกฝ้ายไปบีบเพื่อขจัดเมล็ดดอกออกไปจากปุยฝ้ายแล้วจึงปั่นปุยฝ้ายให้กลายเป็นเส้นด้าย ขั้นตอนต่อมาเป็นการนำเส้นด้ายไปทำการย้อมสีให้ได้สีสันท่าง ๆ ตามที่ต้องการ แล้วนำไปตากแดดให้แห้งก่อนที่จะนำเส้นด้ายมาจัดเรียงให้เป็นระเบียบ และขั้นตอนสุดท้ายคือการทอเส้นด้ายบนกี่ทอผ้าด้วยฝีมือของช่างทอให้กลายเป็นผ้าทอที่มีลวดลายสวยงาม ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของชาวไทยลือ และทำให้ชาวไทยลือมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

2. แนวทางอนุรักษ์กระบวนการทอผ้าไทยลือลวดลายแบบดั้งเดิม

ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการอนุรักษ์สามารถทำได้ 3 แนวทางใหญ่ ๆ ได้แก่ ประการแรกคือแนวทางที่มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึก ประการต่อมาคือแนวทางที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม และประการสุดท้ายคือแนวทางที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยี

อย่างไรก็ตามผู้ศึกษายังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมบางประการ คือ ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะศึกษากระบวนการทอผ้าทอไทยลือแบบดั้งเดิมลวดลายอื่น ๆ อีก และอาจจะมีการศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค ของกระบวนการทอผ้าทอไทยลือ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทอผ้าทอไทยลือให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

The study aimed to study the process of the original cloth weaving patterns of Thai Lue: a case study of Tum Gow blanket pattern, Chiang Kum district, Phayao province and to search the guidelines for conservation the process of the original cloth weaving patterns of Thai Lue. The samples consisted of the original Thai Lue cloth patterns weavers, the Thai Lue elders who were people in the Thai Lue community since the origin, the local government management, and the executive education in the local. The study tools were composed of an observation form and 3 interview forms. Data were analyzed by observation and interviewing, classifying data in the study's objectives and summarizing in the analytical describing.

The results of the study were concluded as follows:

1. The process of the original cloth weaving patterns;

It is found that all materials, such as raw cotton which is used for making yarn, used in Tum Gow blanket weaving pattern of Thai Lue are natural. Besides, flowers, leaves, bark, root, etc. are used for dyeing. After dyeing process, the yarn would be presented in many colors.

The essential equipment used for Tum Gow blanket weaving pattern is the loom, which came from the wisdom of the Thai Lue people and inherited from the generation to generation. The loom was made from the designed wood, created in the different shape and size, and combined together. As a result, it had strong structure and mechanism for weaving.

The process of Tum Gow blanket weaving pattern begins when cotton flowers undergoes cleaning process. Next, the seeds are removed from cotton wool. Then, cotton wool is spun into yarn. After that, it is dyed and sun dried before arranging. Finally, the yarn is weaved on the loom into beautiful cloth, which is Thai Lue's pride, making Thai Lue well-known.

2. The guidelines for the conservation process of original Thai Lue cloth weaving patterns;

The study indicates that there are 3 major ways to conserve this pattern. The first is consciousness establishing. The second is participating, and the last is technology applying.

However, the author suggests that in the next study, there should be a study of other original Thai Lue cloth weaving patterns. Moreover, the study of strengths, the weaknesses, the problems, and the difficulties of Thai Lue cloth weaving process are advisable to help improve and develop Thai Lue cloth weaving process.